

ZVONČEK

LIST   PODOBAMI
 ZA SLOVENSKO
 MIADINO

Štev.
6.

Leto
VIII.

VSEBINA:

1. Sirota na polju. E. Gangl. Pesem	126
2. V sanjah in resnici. Ivo Trošt. Povesti s podobo v barvotisku	128
3. Spokojni prido! Lud. Potočnik. Povest	129
4. Kresnica. Avgustin Šabec. Poučni spis	129
5. Čuden gost. Podoba v barvotisku	130
6. Podlesna veterinca. Avgustin Šabec. Poučni spis	134
7. Premodele glave. K. Silvester. Narodna smešnica	136
8. Po čretnje! Podoba v barvotisku	137
9. Zgode in nezgode. Iv. Kiferle. Povest	138
10. Kako je zajet nakarti lisico. Fran Memolja. Basen	140
11. Kdoe Bče — najde! Podoba	141
12. Pouk in zabava.	
Kozel. Senčna podoba. — Drevesa brez žuželk. — Desettisoč let stare ribe. — Besedna uganka. Fr. Rajec. — Rešitev. — Kotiček gospoda Duropoljskega	142

Listnica uredništva.

Zdenka: Za list še ni poslana pesem, priobčujemo jo pa na tem mestu:

Slovenski jezik.

Slovenski jezik drag in mil,
kako lepo zveni!
Če bilo srce mi trdó,
se vendar omiči.

In kadar jutraj se zbudim,
zaslišim tvoj glas.
Kako ljubkó, kako krasnó
na sluh mi zazvonkjaš!

Ti veješ kakor vetrček
mi v srce bolečin.
K molitvi sklenem ročice
domovja mladi sin!

K. v K.: Kar ste nam zadnjič poslali, nam ne ugaja. — **M. in F. Z.:** Kar smo že opisali, ne bomo več. O Triglavu smo že govorili — glej I. letnik! — zato tega ne bomo več ponavljali. Pozdrav!

„Zvonček“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stane vse leto 5 K, pol leta 2 K 50 h, četrt leta 1 K 25 h.

Izdajatelj, upravnik in odgovoren urednik: Luka Jelenc, učitelj v Ljubljani, Rimska cesta št. 7.

Rokopise je pošiljati na naslov: Engelbert Gangl v Idriji.

Štev. 6.

V Ljubljani, 1. rženega cveta 1907.

Leto VIII.

Sirota na polju.

Ostala Manica je sama
in v srcu bol, v očeh solzé,
okolo nje svet hladni, tuji
in pot pred njo, ki v daljo gre...

Noči, prečute v težkih mislih,
presanjane v morečih snih,
kako želela je, da jutra
prežene jih krepilni dih!

Prisrmejal se je solnčni žarek,
vesel priplaval je do nje,
in kakor bi se mu odprlo
in vase vzelo ga srce...

Na dolgo pot, na zlato polje!
Med žitom cvetje že dehti,
in bisernoblesteča rosa
na vsaki travici gorí.

Iz senčnih gajev, z vrtov cvetnih
v pozdrav je pel ji ptičev zbor,
pobožal jo je mehki vetrič,
ki je zavel od sinjih gor.

Priklanjale so se cvetice,
priklanjal se je žitni klas,
ljubó je sapica šumela,
vse ji je klicalo na glas:

„Pozdravljena med nami bodi,
ves svet je lep, ves svet je tvoj!“ —
Nebo sijalo je na zemljo,
objel srce je blag pokój...

E. Gangl.

V sanjah in resnici.

Spisal Ivo Trošt.

epših sanj še ni sanjala Strgarjeva Metka kakor tisti večer, tisto noč. Da, tisti večer, ko se je na pragu pogovarjala s solnčecem in ga zmerjala, da ni bilo še nikdar tako pridno kakor ona danes, in tisto noč potem, ko se je solnčece skrilo same sramote za daljnimi, vijoličasto nadahnjenimi gorami in same jeze pošiljalo svoje žarke le še nad gorami se lesketajočim oblakom. Kdo bi dvomil, da Metka res ni zapodila spat solnčeca, ki ji ni moglo ali ni hotelo povedati, če se že vrača domov nje mama in bratec Vidko? Pa še kako je spravila v zadrego in v sramoto zlato solnce, ker ni maralo ostati z njo do noči, ko jo je bilo strah! Tudi zlata ji ni hotelo nasuti v predpasnik. Zato mu je očitala lakomnost, grdo sebičnost; zato ga je moralo biti sram. Z drobno ročico si je zakrivala solzeče se oči, ki so jo skelele, ker je predolgo zrla nasprotniku v svetlo lice. Morda se je nameravalo s tem solnce maščevati Strgarjevi Metki, ker ga je zmogla! Morda . . .

*Ti, ti, kdaj si bilo tako pridno? Lej, poln koš strpanca sem nabrala. Z njim se bodo mastili naši pujski jutri in še danes. Ti pa ne greš nikamor, čeprav ti ukaže mama. Meni je velela, naj vzamem koš, ko pridem popoldne iz šole in naj grem nabirat krme, pa sem šla, seveda sem šla. Zato sem že nazaj. Mame še ni domov in Vidka, a jaz sem že lačna. Popoldne nisem dobila kruha; samo koš me je čakal tukaj-le na pragu. In prav nič se nisem jokala zato. Zakaj bi se? Ali nisem bila pridna tudi v šoli? — Pa ti, solnček? Po ves božji dan visiš na nebu in ne delaš ničesar. Ne! Iz dolgega časa dražiš muhe na oknu, da brenče in uganjajo ljudem še večjo sitnost, brenclje podpihuješ, da pikajo živino na paši; potem pa bezlja domov, v gozd ali v

škodo na sosedovo njivo. Drugega ne počneš, ti solnček. Seveda, tebi je dolgočasno, ker si sam na nebu.«

Solnce se je prijazno nasmehljalo marljivi Metki v mlado lice in jo nalašč počegetalo z žarki v tisti črni očesci, da sta se prikazali na vejicah dve debeli solzi — kakor dva graha. Deklica si jih je morala otreti s kratkim, komaj do kolen segajočim krilcem, potem je šele nadaljevala s svojimi očitki in s svojo samohvalo.

»Pa ti, solnce, ali že hodiš v šolo? Jaz znam brati že pri ž in podpisati se znam: Strgarjeva Marjeta ali pa Metka, kakor hočem. Ali znaš ti morda že pri i? Ha-ha-ha! In kako se pišeš? Hi-hi-hi! Solnce, solnce . . . No, ali si Janez Solnce ali Mica Solnce? Oh-oh-oh! Saj še takih ljudi ni na svetu. Ti se pravzaprav ne pišeš nikakor. Hm! Ni drugače. Ti nimaš krstnega imena. Hm . . .« Mlada glavica tukaj pomisli nekoliko, a kmalu dvigne prstek k ustecem: »Ti nimaš niti priimka, kaj? Čigavo si pa? Ali si naše? Ne. Mi imamo samo Vidka in mene. Zate nimamo postelje. Tudi sosedovo nisi. Dovolj imajo svojih otrok: Ivana, Milko, Zinko, Slavko, Sašo . . .«

Solnce je pomignilo bližnjemu oblaku, naj mu zakrije obraz. Bil je pa oblak tenak in prav lahko je videlo skozi kakor dih rahlo meglíco, da se prej tako pogumna Metka ozira boječe po bližnjih koteh, odkod bi se utegnil priplaziti k nji na prag stric Mrak ali celo strina Noč. Skoro žal ji je bilo, da je tako zmerjala ljubo solnčece. Že ga je hotela pozvati, naj ji oprostí prešerne besede, ko se je menda oblak premislil sam in izginil izpred solnca. S tem je pa tudi Metko minila prejšnja bojazen.

Nižalo se je vedno bolj in bolj porobju sinjih gorá, in njegovi žarki so bili zlati, kakor je zlat sam kraljevski prestol; zlati so bili vsi bližnji hribci, vsa drevesa, celo posamezni listi so se okopali v najčistejšem zlatu. Tudi hišni prag je bil pozlačen in oboji hišnih vrat, porasli z divjo trto, so se lesketali v zlatu. Ko bi Metka tedaj mogla videti samo sebe, bi poskočila od veselja: tudi njo je solnčece oblilo z bogastvom. Kakor je časih samo sanjala, tako lepa je danes. Niti svetnice na oltarju niso tako lepo pozlačene.

Vse samo zlato! O, ti solnce! Ko bi bila doma vsaj mama in Vidko! Koliko zlata bi si lahko nabrali! Z njim bi napolnili shrambo za krompir, hišo, hram in tudi pod streho bi ga natlačili. Nekaj bi ga poslali seveda tudi očetu naravnost v Ameriko, da bi se vrnil in nikdar več ne odpravil na tisto žalostno pot za kruhom, ko so vsi jokali o slovesu. Toda solnce ni čulo željá dobre Metke, pomikalo se je svojo pot užaljeno — za gore. Oblaki so mu krasno žareli v pozdrav, žarele so tudi gore. Nebo je bilo na zapadni strani sam plamen, vedno bolj temnordeč, vedno veličastnejši. V temnejših dolinah se je že barva prelivala v vijoličasto in temnomodro tmíno . . . Metka je vpila za njim: »Počakaj no, solnček! Potrpi, da se vrne mama! Saj te ne bom nikoli več zmerjala, oh, nikdar več. Ali bom zdaj sama? Trudna sem in lačna. Pa kako sem bila pridna! Oj, joj, mama-a-a!« Metki se je udril potok solzá po drobnih ličecih, toda skozi solze je videla, kako se ji smeje tisti šegavi, malopridni solnček. To jo je zopet ujezilo. »Ti me dražiš. Čakaj, povem že mami. Ti grdo solnce! Nič več te ne maram, če ne

počakaš. Ali boš? No, lepo prosim. Zapeti ti hočem o roži in deklici, tisto, ki smo se jo učili včeraj v šoli . . . » Zapela je prvo kitico, potem pa naslo-nila glavico na prag, da se spomni še na ostalo pesem. Ni se je mogla domisliti, zakaj glavica je bila trudna in oči že izmučene, ker so zrle soln-čecu v žareče lice.

Začela je, na pragu sloneča, vnovič misliti, kako jo pohvali mama, ker je nabrala poln, zvrhan koš strpanca in lepo počakala potem doma, kakor je bilo naročeno. Da, mama jo bo imela poslej še bolj rada, saj že sedaj trdi često, da je samo ona njena pridna Metka. Pa tudi njen angel jo bo hvalil, ker lepo sluša in moli rada. Morda pove angel celo očetu v Ameriki, kako je bila danes pridna. Saj bi očetu ona sama razodela tudi tisto zastran zlata, ki ga je razsulo danes po hiši in okolo hiše veselo solnce. Rada bi ga poslala očetu vsaj eno pest, da bi se vrnil domov. Toda solnce je zopet spravilo zlato in ga neslo s seboj tja v zlato deželo. Oh, tisto solnce mora vnovič ozmerjati, ker je tako grdo lakomno. Toliko ima, pa ne da ničesar. Kar spat ga bo zapodila, spat, spat . . .

Strgarjeva Metka je sama zaspala na pragu.

Bil je krasen poleten večer.

Z bližnjega grmovja se je oglašal kos, ob potoku je ubiral slavček svojo pesem, iz daljave so odmevali zvonci in mukanje domov se vračajoče živine. Gospodinje so se spravljale od poljskega dela k ognjišču, da pre-skrbe večerjo lačni družini. Iz dimnikov se valeči dim je bil zanesljiv znak njihove skrbi in njihovega dela.

Solnce se je ozrlo še poslednjič po dolini in zatonilo z zadnjim po-zdravom. V škrlat se je za slovo odela vsa priroda, pozneje se je pa pre-minjal nje plašč v vedno temnejšo barvo, da ga kmalu nihče ni mogel raz-ločiti od plašča strine Noči.

Vsa priroda se je združila v pesem miru in sprave, v pesem, zmerom se ponavljajočo, nikdar dopeto, a vedno lepo.

Tedaj je ob vhodu na Strgarjevo dvorišče zalajal domači peš Straži, ki je odšel z mamó in Vidkom že opoldne na oddaljeno njivo. Spoznal je Metko na pragu in videl, da spi marljiva hčerka. Takoj je vedel, kaj veleva nje-gova služba: postavil se je k vhodu na stražo ter samosvestno pogledoval na levo in desno: mi smo pa le mi, ki vemo, kaj je treba.

Kmalu potem je stopila na dvorišče Strgarka z Vidkom. »Ti moja dobra, pridna Metka!« je bil prvi vzklik, toda Metka se ni prebudila. Vidko je pokazal poln koš krme za živino, a mama je dvignila Metko ter jo od-nesla v sobo na posteljo.

Kakor je začela deklica, tako je tudi nadaljevala svoje misli v sanjah. Saj ni lepših sanjala še nikoli: solnčece je res zapodila spat, ker ji ni dalo zlata za očeta in tudi počakati ni maralo pri nji, dokler se ne vrne mama. Ali solnček se je menda skesal; zakaj vrnil se je s polnim predpasnikom zlata, in ona mu je pela pesem o roži in deklici. Sedaj jo je znala do konca.

Ko je šlo solnce za gore spat v svoj zlati in kristalni grad, je hitela za njim, zlato je pa stlačila v nedrije.

S kristalnega gradu je imela v Ameriko samo še en korak. Tam je očetu oddala zlato. Oddahnil se je kakor odrešen groznih muk. Odložil je težko rovnico, si zravnal skrivljeni hrbet in odšel z njo domov. Ničesar nista pogrešala, ker sta imela dovolj zlata. Oče jo je hvalil neprenehoma: »O, ti moja dobra Metka!« Ona pa ni marala za to, saj je solnček prinesel zlata zastonj. Tudi solnček je vedel, kako je bila danes pridna, pa ji je dal, seveda.

»Trudna si, moja Metka,« je dejal oče in jo vzel v naročje, da bi jo nesel domov. Tedaj pa prihiti njen angel, jo dvigne na krila in leti z njo čez morje naravnost v domovino. Položil jo je na posteljo, jo prekrizal in molil z njo; potem je pa razpel perutnici kakor streho nad njeno posteljo, da bi se ji ne zgodilo kaj huđega ponoči. Njo je celo držal za ročico, da bi spala bolj brezskrbno. Ko je zjutraj zopet pokukal zlati solnček skozi okno, je hotel angel oditi, ona se je pa dvignila in ga objela z obema ročicama okolo vratu . . . Nasmehnil se ji je njen angel in rekel: »Ti moja dobra, pridna Metka!« Tiščala ga je z ročicama in prižemala k sebi, mu povedala, da ni dobila popoldne kruha, pa da ni večerjala — in še tesneje ga je pritiskala k sebi tako vroče, da se je prebudila in videla, da objema — svojo zlato mamó. Saj jo je imela rada v sanjah in v resnici.

Solnčece se je sedaj zares oziralo skozi okno in se smehljalo in jo dražilo: »Včeraj si me zapodila, danes sem zopet tu.«

Metka je mami pripovedovala svoje sanje, nazadnje pa tudi ni zabila povedati, da je zares lačna.

Spoštuj prirodo!

Spisal *Lud. Potočnik*.

(Dalje.)

Na Temni planini.

Temna planina je gost in teman gozd. Ljudje pravijo, da ni varno iti skozenj; marsikoga je že požrl, da ga ni bilo več na svetlo. Tod so se skrivali srne, jeleni in celo tudi volkovi. Rad pa se je vozil po zraku tudi kraljevi orel, da je užival dišeči vonj, ki je puhtel iz temnih stoletnih jelk.

V gozdu nekaj zašumi, in skozi grmovje se zasveti dvoje črnih, zlobnih in trudnih oči. Veje se razmaknejo, in iz grmovja stopi Smukov Tine.

Obraz mu je bleđ, upadel in razpraskan, obleka pa zamazana in raztrgana. Po hoji se mu pozna, da je utrujen in onemogel.

»Če ne pridem kmalu do vode, bom moral žeje umreti,« pravi sam pri sebi in gre dalje ter posluša, če ne bi znabiti zaslišal odkod žuborenja kakega studenca ali potoka. Zazdi se mu, da v istini sliši nedaleč pred seboj šumenje vode. Gre dalje in res pride do potočne struge. Veselja se mu zasvetijo oči. Pripogne se, da bi pil in si pogasil pekočo žejo. Toda čudo!

Dasi je prej čisto natanko videl, da je po strugi tekel bister studenček, je bila struga hipoma suha, ko je svoje žejne ustnice približal vodi. Struga je potegnila vodo vase, kakor da bi mu je ne privoščila.

Ko vidi, da ni nič, misli, da se je motil. Vstane, da bi šel dalje. Toda ko se vzkclone, vidi že zopet, kako teče voda po strugi in tudi njeno žuborenje zopet natanko sliši. Pripogne se drugič, toda ko misli, da bo pil, je struga že zopet brez vode.

Divja jeza ga popade in z različnimi grdimi psovkami začne obsipati vodo.

Ko si tu ni mogel pogasiti žeje, gre dalje. Glava mu je težka in mu silni na prsi. Oči ga žgo in trepalnice mu lezejo skupaj. Silno je izmučen, in zaspanec ga hoče posiliti.

Tu je kos lepe zelene trate. Zeleni mah in sočna trava jo pokrivata. Kakor nalašč pripravljena za počitek.

Hoče leči. Toda joj! Ko se opre z rokami na tla, vidi, da se je trata izpremenila v trnjevo in robidnato grobljo. Tam na kamenu pa je celo zapazil veliko črno kačo, ki se je plazila proti njemu in sikala.

Popade ga strah in zbeži . . .

V tem pa so težki temni oblaki prepregli nebo.

Bliski švigajo, strele udarjajo in grom pa bobni, da je slišati, kakor da bi se podiral svet.

Vihar divja, da ječe visoke jelke in stokajo košati hrasti. Okrog Tineta pa tuli in žvižga, kot bi ga napadale zveri. In on beži. Toda udi so mu težki, kakor da bi imel v kosteh namesto mozga svinec, glava mu silni na prsi in telo omahuje. Ali vihar divja z vedno večjo silo in pripogiba drevesa tako, da ga veje bijejo po obrazu in hrbtu, ga praskajo po rokah in nogah in ga podijo vedno dalje.

Toda udi so mu popolnoma onemogli, in pri neki pečini se zgrudi nezavesten na tla.

V to pečino je držala votlina. — — —

Ko se Tine zopet prebudi, vidi, da leži v prostorni votlini na slami. Sredi votline gori ogenj in okrog ognja pa sedi več mož divjih obrazov in hudobnih oči. Tine je v razbojniškem brlogu.

Zima.

»Mraz, mraz!« je kvakala vrana na hruški pred Tomaškovčevo hruško. Ta hruška, ki se je jeseni šibila od obilice sadja, se šibi zdaj od teže belega snega.

»Veš kaj, Nežika?« se oglasi Tomaškovčev oče na pragu svoje hiše. »Drevje bo treba iti otepat, če ne, se bo začelo lomiti zaradi težkega snega.«

»Saj bi bilo res prav,« mu odgovori žena.

V tem se je približal na stopnice vrabec; zapazil je bil namreč v veži žitno zrnce, ki ga je izgrešila kuretnina. Hitro smukne mimo gospodarja in glasno zakriči: »Žuri se, žuri!«

»Tem zdaj tudi huda prede,« reče mož svoji ženi in pokaže na vrabca, ki je pobiral zrno.

»Lačni so zdaj siromaki, lačni, ker ne morejo nikjer nič dobiti,« pravi mati.

Na hišnem oknu je čepela sinica ter gledala v sobo. V sobi je bilo videti vse tako lepo, čedno in redno. Pa kaj še to! Iz sobe je prihajal pri oknu tako prijetno gorak zrak, da se je sinici zdelo, kakor da bi jo kdo nalahko božal po zmrzlem životu.

»Ne bi bilo slabo tukaj čepeti,« si misli sinica, »samo če bi bilo tudi še kaj jesti.«

V sobi sedi za mizo njen stari znanec Tonček in piše nalogo. Obrnjen je tako, da gleda s hrbtom proti oknu, kjer sedi sinica. Ker je okno visoko, je videla sinica čez Tončkovo ramo, kako je njegov zvezek snažen in lep. Videla je tudi, kako se deček trudi, da bi nalogo napisal kolikor mogoče lepo.

»Bi ga li poklicala in ga prosila kaj hrane?« se vpraša sinica. »Nerada ga motim, toda moj želodček se kar krči od lakote in lačen je tako hudo biti.«

Tedaj pa je Tonček ravno končal nalogo in odložil pero.

»Zdaj je pravi čas,« si misli sinica. »Čuj, Tonček, čuj! Zima je in mrzlo je, v bose noge me zebe, in lačna sem! Usmili se me, da me ne umorita hudi mraz in lakota!« prosi sinica.

Tonček je slišal siničino prošnjo. Sočutno je pogledal ptička na oknu in mu rekel: »Le čakaj, siromaček, takoj ti kaj prinesem zobat.«

Hitro steče skozi vrata v kuhinjo in vpraša mater: »Mati, ali smem natrositi ptičkom nekaj zrnca na okno?«

»Le daj jim, Tonček, le. Vsak dan jim smeš dati nekoliko zrnja, da ne bodo lačni.«

Tonček je vesel zbežal v shrambo, in ptički so imeli zobati, da jim ni bilo treba stradati.

(Dalje.)

Kresnica.¹⁾

Spisal Avguštin Šabec.

akor po vsem Slovenskem tako so imeli tudi v nam že znani vasi Krčevini navado, da so na predvečer sv. Janeza Krstnika kurili kresove. Veselo je bilo gledati, kako so na ta večer z vseh višjih in nižjih gričev in gorá visoko proti nebu plapolali prameni ter čarobno razsvetljevali temno noč. Izmed obilice onih, ki so na ta večer s kresom poslavlili ostanek starodavne šege naših že zdavnaj umrlih pradedov, je bila tudi krčevinska šola. Leto za letom so učenci pod nadzorstvom svojega gospoda učitelja napravili na določenem prostoru in to na ne predaleč od vasi in šole oddaljenem holmu veliko grmado, ki so jo potem na kresni večer zakurili in se ob nji radovali. Ker so za ta večer k šolskemu kresu povabili svoje starše in so ti tudi drage volje prišli, je bilo mogoče vsem učencem pri kresu prisostvovati in se ob veselem prepevanju in drugačnem radovanju veseliti prepega in pomembnega večera.

Težko so otroci čakali na ta večer. Slednjič se jim je vendar izpolnila srčna želja, da bodo smeli v družbi z gospodom učiteljem in svojimi roditelji kuriti kres, ker nastopil je težko pričakovani kresni dan. Vse se je vršilo pa tako-le:

Po popoldanskem pouku so se zbrali otroci pred šolo, pustili svoje šolske stvari v šolski sobi in odkorakali skupno z gospodom učiteljem proti holmu, kjer naj bi stala grmada za kres. Kar jih je bilo iz vasi Krčevine, so izprosil pri svojih starših, da so smeli nekaj lesa nesti s seboj, ostali pa so ali spotoma ali pa v obližju holma pobrali vse, kar je bilo po tleh ležečega in gorljivega. Med temi so bili tudi Poljančeva Angelica, Otorepčeva Milica in Završnikov Jakec.

¹⁾ V latinščini: *Leucanthemum vulgare*.

Ko so dospeli na holm, so se takoj polotili dela, in kmalu je stala velika, za kres pripravljena grmada. Na večerjo in zgodnje spanje je danes mislil le malokdo.

»E, kaj večerja in spanje; brez tega se bo že en večer prebilo, saj kresovi ne gore vsak večer« — tako so se pogovarjali nekateri ter s tem navduševali ostale učence, da so potem tudi ti popolnoma pozabili na svoje lačne želodčke in mehko posteljico ter ob splošnem navdušenju ostali na holmu.

Gospod učitelj pa je, ko je bila grmada dogotovljena, porabil čas, kar ga je bilo še do prižiganja kresov, v to, da je opozoril otroke na cvetko, ki jo je doletela ta čast, da nosi ime kresnega večera, in katere je tudi na tem holmu obilo cvetelo, ter jo pri tej priložnosti opisal tako-le:

Cveticu, o kateri se hočemo danes pogovoriti, imenujemo kresnico. Svoje lepo ime je dobila odtod, ker jo dobimo okolo sv. Janeza Krstnika ali kresnega dne v prav veliki množini in najlepšem cvetju vsepovsod, bodisi po travnikih, njivah in drugod. Ker cvete krog sv. Janeza Krstnika, ji pravijo tudi ivanjščica. Poleg teh dveh imen jo nazivlje ljudstvo tudi volovsko oko, pekel-vice-nebesa itd. Ime volovsko oko je dobila najbrže odtod, ker spominja njen cvetni košek glede svoje velikosti nekoliko na volovsko oko, a da ji pravijo pekel-vice-nebesa, so tega krivi njeni beli, jezičasti, ob robu koška rastoči cvetovi, ki jih zlasti mladina cvet za cvetom puli, hoteč zvedeti, pride li po smrti v pekel, vice ali nebesa. To se godi pa tako-le: Ko odtrga otrok prvi cvet, reče pekel, ko odtrga drugega, reče vice, a ko odtrga tretjega, reče nebesa. Ko je izpuljen četrti cvet, reče zopet pekel in to gre tako dalje, dokler ne ostane zadnji cvet, ki naj bi povedal resnico. Da je to le navadna igrača, je več kot umevno. Vsekakor pa jo prav zaradi tega nazivljejo Nemci »preroško cvetico«.

Kresnica ali ivanjščica je trpežno zelišče. Njena v zemlji se nahajajoča korenika ni dolga, a tudi močna ni. Zato ima pa kresnica na nji jako mnogo dolgih vlaknatih koreninic, ki skrbе v prvi vrsti za zadostno hrano, v drugi vrsti pa, da jo prav trdno pričvrstijo v tleh.

Iz korenike poganja eno ali pa tudi več robotih, od 30—60 cm visokih, golih stebel, ki se navadno ne razveje ter se končujejo v ploščat košek.

Na stebelu se nahajajoči listi so ali pecljati ali pa sedeči, to se pravi, da so brez peclja. Spodnji pecljati listi so narobe jajčasti, topi in narezani, zgornji, sedeči pa so klinasti ali podolgastočrtasti ter precej globoko nazobčani, ob dnu celo pernasto nacepljeni in steblo objemajoči. Po stebelu sede premenjema, to je brez reda povsod po stebelu raztreseni in pojemajo tembolj na velikosti, čim bliže so vrhu. Sploh so pa majhni in neznačni in dajejo kot vsa rastlina sploh prav malo krme.

Praden se o njenem cvetu kaj več pogovorimo, vas moram opozoriti na popolnoma napačno mnenje, da to, kar v navadnem življenju pri košaricah, to je vrsti, kamor sodi tudi kresnica, navadno imenujemo cvet, ni res cvet, ampak razcvetje, to je skupina več cvetov, ki vsi izvirajo iz skupnega stebela, oziroma cvetnega koška. Kakor sem omenil, imenujemo to vrsto rastlin

sovetke ali košarice. One se nahajajo po vseh zemeljskih pasovih, bodisi v mrzlem, zmerjem in vročem, lahko bi rekli skoro po vsi zemlji ter tvorijo največjo rastlinsko družino na zemlji. Nič manj kot nad desettisoč jih je dosedaj imenoma znanih. V njih vrsto pa sodi tudi skoro desetina vseh dosedaj znanih cvetočih rastlin.

Svoje ime »košarice« so dobile po svojem, košku podobnem razcvetju, »cvetni košek« imenovanem. V tem košku, ki je ali kolutast ali pa stožkast, gol ali plevnat, se nahaja brez števila cvetov. Ta cvetni košek obdaja okoliinokolo ena ali več vrst ovršnih listkov, ki sestavljajo takoimenovani ovojek. Oglejmo si sedaj še cvetove košaric! Posamezni cveti, ki se nahajajo v košku, imajo navadno lasasto čašo, kodeljica imenovano. Dobe se pa tudi take košarice, ki imajo luskinasto čašo, časih je pa tudi popolnoma manjka. Njih venec je dvojen, ali je jezičast ali pa cevast ter sedi s čašo vred na podrasli plodnici. To bi bilo torej najvažnejše, kar sem vam hotel povedati o tej ogromni rastlinski vrsti, oziroma njenih cvetih.

Vrnimo se sedaj zopet h kresnici. Pri nji zapazimo v cvetnem košku dvoje vrst cvetov. Večji, zunanji cveti so beli in jezičasti ter lepo v kolobar postavljeni, manjši, notranji cveti pa so rumeni in cevkasti ter stoje tikoma drug ob drugem na sploščenem plodišču. Zaraditega, ker stoje vnanji cveti lepo v kolobar postavljeni, je kresnica izmed košaric uvrščena v podvrsto kolobarnic.

V cvetu samem zapazimo po pet prašnikov, ki so s svojimi prašnicami soraščeni v cev, in nitast pestič. Kresničin plod je podrasla rožka, ki nima kodeljice kot obilne druge njene sovrstnice.

Zdi se mi primerno, da vam povem, kakšno nalogo opravlja pri plodu zvečana čaša, kodeljica imenovana. Povedal sem vam že, da je ta kodeljica pri mnogih košaricah lasasta. Ko rastlina odcvete, se napolni ves cvetni košek s plodom. Ta plod pa se zaradi neokretne oblike cvetnega koška težko iz koška izsuje in če bi se slučajno tudi izsul, bi padel v neposredno bližino odcvetele rastline. Vsi ti plodki bi potem skalili in pognali v toliki množini, da bi bila ena rastlina drugi napoti. Da se to ne zgodi, zato skrbe pri večini košaric kodelice. Ker so te lasaste, jih vsak, tudi najmanjši vetrč lahko iz koška odtrga in vzdigne v zrak. Tako jadrajo kodelice s plodom, ki se po nitastem vratu drži kodelice, v nepoznan svet, padejo kjerkoli na zemljo, skale tam in žive v svoji novi cvetni domovini.

Kresnica je pa ena onih redkih košaric, ki se na omenjeni način ne razmnožuje, zato tudi nima kodelic. I no, kaj bi ji tudi koristile kodelice, saj ji ni odločena tako dolga doba življenja, da bi se sploh mogla omeniti. V najlepšem razvoju jo obglavi bridka koščeva kosa, in proč je z njenim življenjem. Res je sicer, da požene tupatam postranske poganke, a cvetovi, ki zrasto na teh pogankih, so izdatno manjši ter večinoma izročeni isti usodi kot prvotni.

Ena rastlina pa je, ki cvete prav zgodaj spomladi in se odlikuje izmed vseh košaric po tem, da ima najbolj povečane in prostrte kodelice tako, da tvorijo te prav lepo obličasto glavico, in ta je navadni regrat. Vem, da jo

▷ Čuden gost. ◁

vsi dobro poznate. Pri tej rastlini zapazimo, da odnaša iz njenega golega, blazinastega koška tudi najmanjši vetrič njene kodelice daleč naokolo in skrbi na ta način za razmnoževanje le sicer kot plevel znane, a vseeno koristne, užitne rastline.

Navadna ivanjščica cvete prav pogostno po tratah, travnikih in pašnikih, kjer je časih vse belo njenih cvetov. Pa tudi po njivah, zlasti med žitom in deteljo se večkrat naseli. Tu pa jo kmetovalec kaj nerad vidi ter jo kot plevel, če le more, iztreblja. Povem vam pa, da jo kot tako le kmetovalec med žitom nerad vidi, v resnici pa se je ona človeškemu srcu tako prikupila, da jo ima izmed vseh rožnikovih cvetočih rastlin najrajši. Nobeni rožnikovi cvetici ne delamo krivice, če prisodimo kresnici prvo in najodličnejše mesto izmed vseh v mesecu juniju cvetočih cvetic. —

Med tem opisovanjem se je solnce že skrilo za bližnje gore, in nastal je večer. Otroci so le težko čakali veselega trenutka, ko jim zagori njihov kres v vsi krasoti. A le počasi se je pomikalo kolo časa dalje tako, da so postali več ali manj nestrpni. Okolo kresa so se pa jeli polagoma zbirati tudi njih roditelji in drugi vaščani, da prisostvujejo temu nedolžnemu, otroškemu veselju in pospremijo po končani zabavi svoje otročiče domov. Točno ob osmi uri je zažarel kres, in kmalu na to se jih je videlo tudi po vseh gričih in hribih. A tudi gore niso ostale osamjane. Po vseh in tudi na najvišjih, kar jih je bilo v obližju Krčevine, so mogočno spenjali kresovi svoj plamen proti temnemu nebeškemu svodu. Ko so se otroci nagledali kresov, so nato posedli s svojimi roditelji krog svojega kresa ter se ob živahnem popevanju krasnih slovenskih narodnih pesmi radovali lepega in pomembnega večera. Le prehitro je potekala ura za uro. Kres je pogorel, in treba jim je bilo odriniti proti domu. Ume se, da so se vsi prav zadovoljni in srečni vračali domov, premišljali še dolgo v posteljah o lepem kresnem večeru, dokler jih ni sladki sen zazibal v najlepše sanje o prelepi kresni noči.

Podlesna veternica.

Spisal Avguštin Šabec.

(Konec.)

govorili smo že, da je vsaki rastlini solnčna svetloba in gorkota neobhodno potrebna. Ker raste podlesna veternica pod drevjem in grmovjem, ji časih, zlasti če je dobilo drevje in grmovje že zopet svojo lepo zeleno obleko, glede zadostne solnčne svetlobe gre kaj trda. Pri tem ji priskočijo njeni razmeroma veliki listi na pomoč. Ker so ti listi v primeri z vso rastlino jako veliki, morejo toliko svetlobe posrkati vase, da ta popolnoma zadostuje za neznatno rastlinico.

Podlesna veternica raste prav pogostoma po gozdih, logih, pod grmovjem in po travnikih, ki se nahajajo v bližini gozdov ali jih pa ti obdajajo.

Cvete meseca aprila in maja, časih tudi že sušca in ji je z naštopom poletja življenje pri kraju.

Čudno se vam bo zdelo, a resnica je, da je tudi ta lepa cvetka škodljiva, da, naravnost strupena rastlina. Pri nji se pokažejo vsi tisti nasledki kot pri drugih strupenicah, le v manjši meri.

Živini je ta rastlina posebno nevarna, in če se je je preveč najedla, celo smrtnonevarna. V tem nas naj uveri ta-le slučaj:

Pastir je pasel svojo živino na vaškem pašniku. Ker je bilo še zgodaj spomladi — meseca malega travna — je bilo na pašniku še prav malo paše. Pastir pa je hotel na vsak način svojo živino napasti dositega, zato je odgnal vso čredo na njihov, v bližnjem gozdu se nahajajoč travnik, na katerem je tačas cvetelo že prav mnogo podlesnih veternic. Kako se jih je pastir zveselil v nadi, da se njegova čreda danes dodobra naje in napase. Ta deček je hotel le živinici dobro in je tedaj delal z najboljšim namenom. Toda, žal, škodljivosti podlesne veternice ni poznal. Ta njegova nevednost pa bi bila kmalu vzrok, da bi bil njegov gospodar ob vso živino. Živinici so se jele zaradi uživanja veternic šibiti noge, tresla se je po vsem životu, a odpadki so bili krvavi. Le živinozdravnikovi spretnosti je pripisati, da gospodar ni bil ob vso živino.

Tako hud, naravnost nevaren vpliv ima veternica na živino. Pa tudi na človeka kvarno vpliva, zato je ne devljite nikdar v usta.

Dobro vem, da s tem mojim popisom še niste popolnoma zadovoljni in da še nečesa pričakujete od mene. Obljubil sem vam namreč, da vam h koncu svojega popisa povem, čemu sem prisodil podlesni veternici, ki ima, zlasti kar se tiče cvetja v tem mesecu, obilo tekmecev; prvo mesto med aprilovimi cvetkami. Vzrok moje trditve tiči v tem, da je podlesna veternica med vsemi cveticami, kar jih cvete v aprilu, najbolj razširjena cvetlica in ga ni skoro kraja v naši domovini, kjer bi ne poznali te ljubke cvetke. Reš je sicer, da se ponašajo druge njene sovrstnice z lepšimi cvetovi, a teh ni dobiti povsod. Podlesna veternica pa nas — kamorkoli pridemo — s svojim rožnatim, bingljajočim cvetom prijazno pozdravlja kot bi se nam hotela klanjati. Če upoštevamo poleg tega še čudoviti njen ustroj v zemlji, s katerim si v mnogih bojih pomaga v življenje, mislim, da ne storimo drugim, istočasno cvetočim cvetkam krivice, če prisodimo podlesni veternici časten naziv — kraljice aprilovega cvetja.

Premodre glave.¹⁾

Po narodni smešnici spisal *Silvester K.*

II.

abrska vas je stala ob tekoči vodi prav tako kakor stoje sploh imenitna mesta. Kako je bilo tej vodi ime, ne vem, toda mladi čitatelji si jo lahko poiščejo na zemljevidu. Črez to vodo je držal star most, ki so o njem splošno govorili, da so ga postavili divji Huni, ko so tukaj prek hodili na Laško — loviti zajce. Kaj je na tej vesti resničnega, ne vem, toda na svetu je vse mogoče.

Dognano je samo to, da je bil dotični most že jako star, in ker ni bilo več varno po njem hoditi, še manj pa voziti, sklenejo Zabržani, da postavijo nov most.

Most po stari meri jim je ugajal najbolj. Sklenejo torej, da napravijo temu mostu enak most. Toda kako izmeriti mostu visokost? Modre glavice niso dolgo v zadregi; brž si znajo pomagati, in sicer na ta-le način: Najmočnejši v vsi vasi naj se obesi za most; njemu naj se obesi za noge drugi, temu ravno tako tretji, potem četrti in tako naprej, dokler zadnji ne doseže vode.

Komaj je to sklenjeno, že je pripravljena cela vrsta mož za imenitno in velevažno početje. V nekaterih trenutkih že visi najmočnejši mož ob mostu; njemu skobaca na ramo drugi, spleza po njem navzdol, dokler mu ne visi za noge. Tako naredi tretji in četrti, kolikor jih je ravno bilo treba.

Zadeva res ni bila ravno neumno izvedena. Samo zgornji mož, ki je nosil poleg svoje teže tudi težo vseh drugih, ni bil s svojo ulogo nič kaj zadovoljen, ker je že komaj držal.

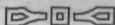
Kakor pa stori vsak delavec, ki hoče kakšno reč ali orodje bolje prijeti, tako je menil storiti tudi ta korenjak — hotel si je namreč pljuniti v roke. Glasno zakliče torej drugim, ki so viseli pod njim:

»Fantje! Le dobro se držite, da ne padete v vodo, ker si hočem nekoliko pljuniti v roke!«

Rečeno in že tudi storjeno. Fej! — si pljune možak v roke, in — štrbunk! — že leži cela vrsta umnih mostomercev v vodi. Do kože mokri se izkobacajo ponesrečenci iz vode. Tisti, ki si je pljunil v roke, očita drugim njihovo nepazljivost, in ker prepiranje ni bila slaba stran zabrških junakov, mu drugi radovoljno pritrđijo, da so bili res sami krivi.

Dobro pa je bilo to, da so vendarle izmerili most.

¹⁾ Zadnje „Premodre glave“ so jako ugajale. Zato nam je obljubil g. pisatelj, da nam pošlje še več takih smešnic, ki so pristno slovenskega narodnega izvora. Uredništvo.

◁ Po črešnje! ▷

Zgode in nezgode.

Piše Iv. Kiferle.

3. Slab varuh.

kega večera mi je pravil tovariš tako-le: Imel sem sestro Miciko. Jaz bi ji dal drugo ime, pa ker je bila Micika, pa naj ostane pri tem. Bila je dve leti mlajša od mene, toda pametna ali nespametna pa sva bila oba enako. Vendar pa sem bil njen varuh, ker sem bil starejši. Kadar sta šla oče in mati na delo, sem bil jaz doma za varuha. Paziti sem moral na sestrico, da se ji ni pripetilo kaj hudega. Moji starši so znali, da sem slab varuh, toda kaj so pa hoteli? Moj starejši brat je hodil že v šolo, pasel krave in hodil s starši na polje. E, na kmetih tudi ni vse tako, kakor bi človek rad. Z otroki je težava, posebno če je pri hiši kak navihanček, kakor sem bil jaz. Hudoben nisem bil, vendar pa večkrat potreben leskove masti. Da je to res, razvidiš iz tega, kar ti sedaj-le povem.

Moj oče je znal tudi striči lase. Kje se je temu naučil, ne vem. Strigel je lase mojemu bratu in meni. Pa tudi bližnji znanci so se oglašali pri njem, in moj oče jih je strigel. Posebno vesel sem bil, kadar je prišel neki bivši vojak. Bil je že star, pa rad je govoril.

»E, star sem že star,« je pričel, »pa ni čuda. Štirinajst let sem služil cesarju. Štirinajst let zaporedoma! Ves čas nisem bil nič doma. Ljudje božji, to ni bilo tako kakor zdaj! Takrat nismo šli na nabor, kakor hodijo sedaj. Kdo bi pa tudi hodil tja za dvanajst, štirinajst ali šestnajst let! Skrivali smo se, ko so nam jele rasti brke pod nosom. Pa so nas zalezovali biriči in nas lovili! V tistih časih je skoraj vsak birič umrl v črevljih, ker so ga pobili. Pa tudi marsikateremu mladeniču so biriči upihnili življenje.«

»Ali ste bili tudi vi begun?« ga vpraša oče.

»To se zna da,« nadaljuje stari vojak. »Skrival sem se nekaj mesecev in sem pel tisto staro pesem:

Pride nedelje jutro,
je v cerkvi božja čast;
jaz pa po polju hodim,
sem žalosten ta čas.

»E, hudo je bilo! Lakota, slabo vreme, vedni strah itd. Neko noč sem šel domov, da se preoblečem in da se oskrbim z živežem. Pa so me ovohali. — Župan in nekaj biričev je rogovililo okrog hiše. Pozvali so me, naj se vdam. Bes vas plentaj! sem si mislil. Ko pa sem videl, da ne uidem, sem se vdal in šel z njimi. Oče si je brisal solze, mati je glasno jokala. — Poslovil sem se za štirinajst let. Matere nisem videl več.« — Mož je pre-

nehal, malo pokašljaj in otrl solzo. Skrival je solze, pa sem jih vendar videl, a umel jih nisem.

»Gotovo ste mnogo poizkusili po svetu,« mu reče oče.

»Dosti videl, dosti poizkusil«, nadaljuje mož. »Bil sem na Laškem v raznih mestih. Bil sem na Ogrskem v vojaški granici, v Komornu, kjer je močna trdnjava itd. Seveda sedaj je lažje potovati iz kraja v kraj, ko teče železnica. Takrat pa smo marširali peš. Z Laškega na Ogrsko po prašni cesti v hudi vročini, žejni kakor razsušena zemlja! Ljudje božji, to je bilo hudo! Osemkrat sem bil v ognju. Krogle so frčale mimo mene kakor brencilji. Mnogo tovarišev sem pustil na bojiščih. Zdaj sem pa tukaj kakor staro motovilo. Tako je.«

Mož je bil ostrizen. Zahvalil se je in odšel. Žal mi je bilo, ko je odhajal. Poslušal bi ga bil ves dan.

Črez nekaj dni, sva bila s sestro sama doma.

Spomnim se starega vojaka pa rečem: »Ko bom jaz velik, bom pa vojak.«

»Jaz tudi vojak,« reče sestra.

»E, ti pa že ne,« ji odvrnem, »ti nisi fant. Vidiš, jaz sem fant in imam kratke lase. Ko bom velik, bom pa vojak.«

Potem ogledujem njene lase in ji rečem: »Veš kaj, Micika? Daj, da te ostrizem!«

»Bo bolelo,« reče sestra.

»E, kaj še,« rečem jaz. »Mene so že dostikrat ostrigli, pa ni nič bolelo. Kar ostrizem te, pa boš — fantek.«

»Pa stlizi, da bom fantek,« reče po otročje.

Tedaj pa poiščem škarje in glavnik. Sestra sede na stolček. Denem ji ruto okolo vratu, kakor je treba, kadar koga strižemo. Grabim s prsti lase po glavi in jih strižem. Ko so bili lasje že kratki, pa sem z glavnikom od vseh strani proti vrhu gladil in strigel kakor sem videl, da je delal oče. Največje napotje so mi delala ušesa. Vstrigel je pa vendar nisem. Ko sem izvršil delo, ji odvežem ruto z vratu in ji otepem lase z obleke. Potem pa se ji smejem in jo odvedem pred ogledalo. Ogledovala se je in se smejala: »Hm, zdaj sem pa fantek! Hm, zdaj sem pa lepa!«

V tem pa začujem, da nekdo hodi po veži.

Mati je prišla s polja. Zdaj šele se mi zbudi vest, in spoznal sem, da sem napravil veliko neumnost. Sestra pa, četudi ostrizena, je imela vendarle ženski jeziček. Hitro gre naproti materi in hiti praviti: »Mama, jaz sem pa fantek! Ivan stligel, pa sem lepa; kaj ne, mama, hm!«

Mati je nekaj časa nemo gledala. Ni vedela, ali bi se smejala ali jezila. Potem pa ji reče: »Fantek si, da . . . Prismoda si! Zakaj pa si pustila, da te je ostrigel?«

»Mama, nic bolelo, ko je stligel,« odvrne sestra.

»Četudi ni bolelo,« reče mati, »ni prav, ker si pustila, da te je ostrigel. Fantje imajo hlače in kratke lase, deklice pa krilca in dolge lase. Ti prismoda, ali ne veš tega?«

Potem pa mati zgrabi mene za ušesa in mi nekoliko navije uro, rekoč: »Za varuha si doma, pa sta oba enako neumna. Ti bo že oče plačal, ko pride zvečer domov!«

Tisto popoldne sva bila s sestro nekako poparjena. Nji ni ugajalo, da ji je mati rekla »prismođa«. Jaz pa sem se bal očetove šibe. Zvečer sem šel spat, preden je prišel oče. Drugo jutro pa ni bilo huđega. Oče me je posvaril, da ne smem več sestri striči las. Rad sem to obljubil, pa sem bil v tem tudi mož-beseda.

Kako je zajec nakuril lisico.

Spisal Fran Mrmolja.

Lisica zvitorepka je ujela zajca ter nesla živega v gobcu do mirne ravnice, kjer je mislila použiti tečno zajčje mesce.

Dolgoušec je v smrtnem strahu trepetal in obujal kes ter prosil vse kmetice odpuščanja za škodo, ki jim jo je naredil na zelju — a pri vsem tem ni izgubil zavesti! Mislil je v svoji glavi: kako bi se izvil izpod

ostrih lisičinih zob.

Zvita lisica je dobila kmalu tih, miren prostorček, kjer je že marsikateri drobni živalci zajčjega rodu zavila vrat in použila dobro kosilce z največjo slastjo.

Naš zajček je že obupal nad rešitvijo; že se je poslovil od tega grešnega sveta.

Lisica je sedla na zadnji nogi in hotela zajčku končati življenje ter se pogostiti z nesrečnikom, ki je bil tako neumen, da se je dal ujeti, čeravno je bil obdarovan z dolgimi in urnimi nogami.

Kadar je nevarnost najhujša, je dobra misel najbližja, pravi pregovor. Tudi zajčku je šnila v tem najhujšem hipu rešilna misel.

»O, predraga tetka, na nekaj vas moram opozoriti, preden pojedete tako slastno kosilo,« reče dolgoušec s trepetajočim glasom.

»Kaj takega?« vpraša zvita lisica in ga pogleda z ostrim pogledom, kakor bi hotela ugeniti njegovo misel.

»Preden ljudje jedo, se vedno vnaprej zahvalijo za dar, in vi, usmiljena gospa tetka, ki se morete vendar meriti v prebrisanosti z ljudmi, tega ne storite! Kar se ljudem zdi primerno, bi se tudi vam prilegalo,« pravi zajček v smrtnih skrbeh, ali bodo besede vplivale na lisico.

»Prav praviš! Kar se spodobi ljudem, to se tudi meni,« reče lisica in odloži zajčka na travico, povzdigne tace, pogleda in vzdihne proti nebu: »Hvala! . . .«

Ni še dobro izrekla besede, ko jo pocedi zajček, oproščen ostrih zob, v silen dir, da se je dvigal prah pod hitrimi nogami . . .

Žalostno je gledala lisica za bežečim zajcem, a za njim ni tekla, ker je vedela, da bi bil ves trud zaman.

Sram pa jo je le bilo, da jo je zajec tako prebrisan prekanil. Iz jeze in sramote je obsodila ves zajčji rod na smrt.

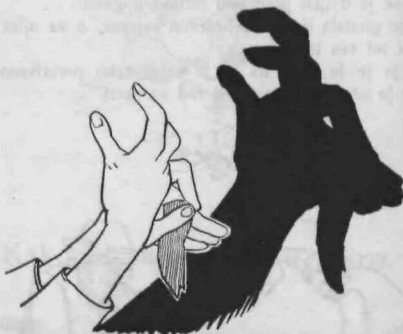

Kdor išče — najde!

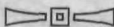

Senčna podoba.

Kozel.

Drevesa brez žuželk.

Ena izmed čudесnih prirodnih posebnosti Južne Afrike je takozvano „kihalno drevo“, ki je dobilo svoje ime odtod, ker ga ne more nihče prepiliti, da bi ne moral kihniti, zakaj njegov prah deluje prav tako kakor tobak za njuhanje. Nobena žuželka, noben črv se ne približa drevesu; njegovo listje ima jako grenak okus in njegov les se potopi v vodi.

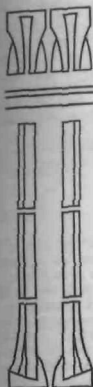
Desettisoč let stare ribe.

V zapadnjem delu Združenih držav so kopali tunel in pri tem so naleteli na plasti soli. Sredi teh plasti so dobili ribe, ki so izgledale, kakor da jih je kdo pravkar vzel iz ledenice. Učenjaki so dognali, da je bilo pred 10.000 leti tamkaj jezero. Ribe so podobne našim ščukam. Čim so jih prinesli na luč, so se strdile in so postale trde kakor les.

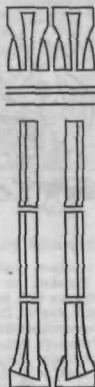

Besedna uganka.

Priobčil *Fr. Rajec.*

Ničče ga ne vidi, čuti:
 z nevidljivimi peruti
 iz neznanih dalj priplava
 ter v neskončnost izginjava.
 Vendar silna moč je njega:
 z njo v veseljstvu vse obsega,
 vse nareja, obnovljuje
 ter spet kvari in vničuje.
 Kar se danes je na svet
 z njega pomočjo rodilo,
 to gotovo čez več let
 ali jutri že nemilo
 v prah njegov razruši zob.
 Le človeškega duha
 dela nočejo mu v grob;
 vidne znake pač jim da,
 a žive od dob do dob,
 dasi kroginkrog on hruje,
 zbujajoč jok, stok in vzdih,
 ko v pogubo prekucuje
 cele narode prek njih.
 Komur dana bistra glava,
 naglo mu ime dobi,
 tudi rad poizkušava,
 da se z delom proslavi,
 ki ga on ne razdrobi.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev zastavice v podobah v peti številki.

**Lenega čaka
 strgan rokav,
 pal'ca beraška,
 prazen bokal.**

Prav so jo rešili: Anton, Vladko in Angelica Porekar, Matija Sever st., Matija Miško in Janez Jeremic, učenci in učenke na Humu pri Ormožu; Julika Čop, učenka IV. razreda v Mostah; Vera Flis, učenka IV. razreda II. oddelka na Vrhniki; Josip Vidic, nadučitelj v pok., Sv. Pavel pri Preboldu; Leon Novak, gimnazijalec II. b razreda na I. državnem gimnaziju v Ljubljani; Marija Ostre ml., Anica Kosi, Micika Novak, Micika Ostre st., Zefika Šumak, Micika Vaupotič in Anica Slavič, učenke V. razreda pri Sv. Križu na Murskem polju; Ivek in Marica Rosenstein, učenca na Stranica; Matilda Prešiček, M. Maček, Franc Vouk in Adolf Vončina, učenci in učenke III. razreda v Kozjem; Franc Kolarič, Alojz Saboti, Matija Štuhec, Andrej Klemenčič in Alojz Domanjko, učenci V. razreda pri Sv. Križu pri Ljutomeru; Tonček Sivka, učenec pri Sv. Juriju ob južni želez.; Zoran Jošt, stud. gymn., Celje; Ivan Toporiš, učenec v Ribnici; Zdenka, Metod, Boris in Halka Pirč v Kranju; Micika Heric, Marica Štraki ml., Anica Bersek in Tončka Osterc, učenke V. razreda pri Sv. Križu na Murskem polju; Milica Jug, Fani Klemenc, Zvonka Berze, Milka Peternel, učenke VII. razreda Lichtenthurničnega zavoda v Ljubljani; Egon Bayr, Henrik Klinar, Branko Tomižnek, Janko Hrast, učenci III. razreda na c. kr. vadnici v Ljubljani; Milko Naglič, učenec v Ljubljani; Sandka in Vidka Samsa v Ilirski Bistrici; Pepka Milavc in Mici Tomšič, učenki v Kosezah; Janko Rebek, učenec III. razreda slovenske ljudske šole v Celju; Ema Christof, Matilda Schunko, Marija Seljak, Marija Podboj in Marija Rupnik, učenke v Planini; Minka in Slavka Zacherl, učenki v Ljutomeru; Ana in Ljudmila Laurič, učenki V. razr. na Vranskem; Pavel Vrbič in Evg. Ivanc, učenca IV. razr. v Sodražici; Fani Zalaznikova, učenka 7. razreda v Ljubljani; Slavoj Slavik, učenec I. gimn. razr. v Trstu; Vladko Stukelj, učenec v Frankolovem.

Kotiček gospoda Doropoljskega.

Blagorodni gospod Doropoljski!

Z veseljem prebirava Vaša ljubezniva pisma. Zanašaje se na Vašo dobrosrčnost, si dovoljujeva tudi midve Vas prositi majhnega prostorčka v „Zvončku“. Obiskujeva VI. razred osemrazrednice pri sv. Jakobu v Ljubljani. Prihodnje leto bi obe radi vstopili v javno gimnazijo. Povejte nama, blagi gospod, bo li to tedaj mogoče? Radi bi postali lekarnarica, oziroma doktorica. — Iskreno se zahvaljujeta za Vašo naklonjenost Vam vdani
Ida Rūžičkova in Jelica Maroltova.

Odgovor:

Seveda lahko vstopita v javno gimnazijo, a prej morajo prositi Vajini starši c. kr. deželni šolski svet za dovoljenje, potem pa morata napraviti sprejemni izpit. Ker so to že dosegle druge deklice, tudi Vama ne bo težko. Ena lekarnica, druga doktorica — o, vsa čast takim lepim načrtom! Treba je samo krepke volje in železne vztrajnosti, potem že pojde! Saj ne stoji nikjer zapisano, da ne bi smela tudi naša dekleta naprej! Zato le pogumno na delo, da postaneta kdaj — dobrotnici človeštva. Veselilo me bo, če mi bosta svojedobno poročali o svojem napredku.

*

Spoštovani gospod Doropoljski!

Na Miklavžev večer sem se veselila, da mi Miklavž kaj prinese. Pinesel mi je res rožičev, pa sladkorja in dve figi. Tudi nedolžnih otročičev dan sem se močno veselila, pa ta dan je bil grd, ker je bilo praf mrzlo. Sneg je padal z neba, pa mrzel sever je pihal, da je bilo joj za nas uboge otročiče. Ves

dan je padal. Bližal se je čas, da bi bilo treba iti v šolo, ali sever je bil tako močan, da nam je nanesel snega na pot, da ni bilo mogoče iti v šolo. — Staro leto smo končali z veseljem in zopet smo čakali novo leto, hvala Bogu, praf zdravi. Bog daj, da bi v novem letu delali gospodom učiteljem večje veselje kakor dozdaj.

Sedaj pa ostanem Vaša hvaležna učenka

Alojzija Gorčenkova.

Odgovor:

Ljuba Lojzika!

Pozabila si povedati kraj, kjer si pisala to pismo. Iz Tvoje pisave pa sklepam, da si doma na Štajerskem, in sicer tam kje blizu ogrsko-hrvaške meje. Pa tudi veš, iz česa to sklepam? Ker zamenjavaš glasnika *v* in *f*. Pisala si namreč: *praf* namesto *praf* in *čakali* namesto *včakali* (učakali). — Vidiš, tako ima vsaka stvar svojo dobro in slabo stran, in tudi od slabega se lahko kaj učimo, ako hočemo. Iz Tvojih dveh napak v pismu sem doznal vsaj približno, kje je dom moje dobre Lojzike, ki prosi Boga, da bi v novem letu delali učenci svojim učiteljem več veselja kakor doslej. Glej, Tvoji lepi prošnji se pridružujem tudi jaz s pripombo, da so dobri otroci, h katerim se šteješ gotovo tudi Ti, veselje svojim učiteljem, staršem in vsem dobrim ljudem. — Tedaj visok sneg Ti je zabranil, da nekaj časa nisi mogla v šolo. Seveda, zima in snega napravljata otrokom mnogo neprilik, pa tudi mnogo veselja. Poznam šole v hribovitih krajih, kjer leži visok sneg vso zimo, in bi otroci po več mesecev ne mogli v šolo, ako bi si ne znali pomagati. Pa veš, kaj napravijo? Dolge, tanke, štiri prste široke, na vsakem koncu malo zakrivljene deščice, ki jih imenujejo skije, si privežejo na vsako nogo po eno, in te jih nosijo tudi v mehkem, komaj padlem snegu. Navzdol pa kar drčijo z njimi po bliskovo. Pri vas seveda tega ne poznate, ker ni visokih gor. Človek ima razum in trdno voljo; s temi premaga najhujše ovire.

*

Mnogo odgovorov smo morali zaradi tesnega prostora izpustiti tudi danes. Prosimo potrpljenja. Vse pride polagoma na vrsto.

